

2022->

Plan for trygt og godt psykososialt barnehagemiljø

09.12.22/18.11.24

Nord-Aurdal kommune

INNHALDSFORTEGNELSE - DETALJERT

1	Innledning	0
2	målsetning	1
2.1	Overordnet mål	1
2.2	Mål.....	1
2.3	Definisjoner	1
3	Rammer og føringer	3
3.1	Grunnloven § 104	3
3.2	FN's barnekonvensjon	3
3.3	Barnehageloven.....	3
3.4	Rammeplan for barnehagen (forskrift)	4
3.5	Utdanningsdirektoratet.....	4
3.6	Folkehelse.....	4
4	Fremmende og forebyggende arbeid	5
4.1	Målsettinger	5
4.2	Samarbeid mellom barnehage og hjem	5
4.3	Laget rundt barnet.....	6
4.4	Et helhetlig og systematisk arbeid i barnehagen	7
5	Aktivitetsplikten	11
5.1	Når barn krenker barn(Barnehageloven§ 42, <i>plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø</i>)	11
5.2	Når ansatte krenker barn(Barnehageloven§43, <i>Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn</i>)	12
6	Ressursbank	14
6.1	Aktuell litteratur	14
6.2	Nettressurser.....	14
6.3	Skjemaer.....	14

1 INNLEDNING

Denne planen er et verktøy for de kommunale barnehagene i arbeidet med å forebygge og forhindre krenkelser som for eksempel utestengning, mobbing, vold, diskriminering og trakassering av barn. Barnehagene har fra før en handlingsplan mot krenkende adferd og denne planen er en videreutvikling av denne.

Barnehagelovens kap. 8 gir barnehagen en tydelig forpliktelse til å skape et godt fysisk og psykososialt læringsmiljø. For at alle barn skal oppleve trygge og gode dager i barnehagen, er det avgjørende at de ansatte har kompetanse til å forebygge krenkelser og mobbing. De skal kunne gjenkjenne det og vite hvordan de skal ta tak i det.

Denne planen skal bidra til:

- At alle barn opplever trygge og gode dager i barnehagen
- Å danne felles retning for arbeidet mot mobbing og andre krenkelser i barnehagen
- Å fremme gode samarbeidsrutiner for foreldre og barnehage
- At barn blir sett og hørt og får medvirke i saker som gjelder dem selv.

2 MÅLSETNING

2.1 Overordnet mål

Det skal være nulltoleranse for krenkelser av og fra alle som er tilknyttet barnehagen.

I kommunedelplanen for Nord-Aurdal kommune for skole og barnehage står det:

Alle barn og elever i barnehage og skole i Nord-Aurdal kommune skal oppleve et trygt og godt barnehage- og skolemiljø som fremmer helse, trivsel, danning og læring. Alle elever skal etter fullført grunnskole ha forutsetninger til å gjennomføre videregående opplæring og mestre livene sine. Det skal være nulltoleranse for krenkelser av og fra alle som er tilknyttet virksomhetene.

2.2 Mål

1. Alle barn i barnehagene i Nord-Aurdal kommune skal oppleve et trygt og godt barnehagemiljø som fremmer helse, trivsel, danning og læring.
2. Alle barn, hver og en, har en venn og får mulighet til å være *del av et fellesskap*.
3. Alle medarbeiderne i barnehagene i Nord-Aurdal kommune skal jobbe systematisk for å forebygge, avdekke, stoppe og følge opp krenkende atferd. Dette skjer gjennom støtte og veiledning av barna i den sosiale utviklingen/danningen.

2.3 Definisjoner

Hva er mobbing?

Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og/eller andre barn som krenker barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet (Lund og Helgeland 2016).

Læringsmiljøsenderets definisjon: «*mobbing er negative handlinger som gjentas over tid mot en som ikke kan forsvare seg*».

I barnehagen kan mobbing gjøre seg gjeldende ved at et barn opplever å bli stengt ute fra leken, ikke blir akseptert, får negative kommentarer, blir dominert, undertrykket, truet, herset med, hånt, krenket, latterliggjort eller manipulert, eller at voksne ser og opplever denne type adferd i miljøet.

Det er ikke slik at alle former for erting og slåssing i barnehagen er mobbing. Barn krangler, er uenige og utvikler seg. I lek og sosialt samspill kan situasjoner bli vanskelig, men det er nødvendigvis ikke mobbing.

Det er likevel de voksnes ansvar å lytte til barns subjektive opplevelser for å vurdere når noe er mobbing. De må snakke med barnet om hva de føler og har opplevd, samt kunne vurdere forskjell på tilfeldig krangling og strukturell utestengning. Dette kan i noen tilfeller være vanskelig, men erting som foregår over tid kan utvikle seg til mobbing. Det er viktig å skille mellom enkeltstående tilfeller og

negative mønstre som foregår over tid. Det er viktig at de ansatte er tett på barn og barnegruppe for å observere negativt mønster i samhandling og lek.

For å forstå mobbing må man anerkjenne:

1. Sårbarhet
2. Følelser
3. Barns behov for tilhørighet
4. Barns totale avhengighet av varme, tilstedeværende og tydelige voksne (Lund)

3 RAMMER OG FØRINGER

Barnehagens nasjonale og lokale styringsdokumenter beskriver barnehagens arbeid med barnas psykososiale miljø. Dette gjelder både den fremmende innsatsen for barnehagemiljøet, forebyggende innsats mot krenkelser av alle slag, og håndtering av krenkelser. I det følgende er det synliggjort et lite utvalg av førende dokumenter.

3.1 Grunnloven § 104

Sitat fra [§ 104](#): *Born har krav på respekt for menneskeverdet sitt. Dei har rett til å bli høyrde i spørsmål som gjeld dei sjølve, og det skal leggjast vekt på meininga deira i samsvar med alderen og utviklingssteget.*

Ved handlingar og i avgjerder som vedkjem born, skal kva som er best for barnet, vere eit grunnleggjande omsyn.

Born har rett til vern om den personlege integriteten sin. Dei statlege styresmaktene skal leggje til rette for utviklinga til barnet og mellom anna sjå til at det får den økonomiske, sosiale og helsemessige tryggleiken som det treng, helst i sin eigen familie.

3.2 FNs barnekonvensjon

FN har vedtatt en egen [barnekonvensjon](#), med rettigheter som gjelder alle barn i verden. I denne planen nevnes følgende artikler:

Art. 2. *Ethvert barn skal sikres respekt og rettigheter i tråd med barnekonvensjonen uten diskriminering av noe slag ...*

Art. 3. *Barnets beste skal alltid være et grunnleggende hensyn.*

Art. 12 nr. 1. *Barnet skal fritt kunne gi uttrykk for sine synspunkter i alle forhold som berører barnet. Barnets synspunkter skal behørig vektlegges i samsvar med dets alder og modenhet.*

3.3 Barnehageloven

Barnehageloven skal sørge for at alle barn får en trygg og god barnehagehverdag. Dette ansvaret er tydeliggjort/skjerpet gjennom barnehagelovens *kapittel VIII om psykososialt barnehagemiljø*.

I barnehagens [formålsparagraf \(§ 1\)](#) er det beskrevet at barnehagene skal forebygge og fremme et inkluderende, trygt og godt psykososialt barnehagemiljø; *Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.*

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

[I § 41](#) er det beskrevet *nulltoleranse* mot alle former for krenkelser, diskriminering og trakassering, jf. sitat; *Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser. Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barn.*

I § 42 er plikten til å sikre et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø, [aktivitetsplikten](#), beskrevet, dvs. plikten til å *følge med, melde fra, undersøke* og til å *lage en skriftlig tiltaksplan* er tydeliggjort (§§ 42-43).

I § 43 omtales den [skjerpede plikten](#) dersom en som arbeider i barnehagen krenker et barn.

3.4 Rammeplan for barnehagen (forskrift)

[Rammeplanen](#) nevner innsatsen for vennskap, inkludering og trygt og godt barnehagemiljø i mange deler av planen, f.eks. under avsnittet *livsmestring og helse* (s.13) står det *...at barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette.* Videre: *Barnehagen skal være et trygt og utfordrende sted der barna kan prøve ut ulike sider ved samspill, fellesskap og vennskap ...*

På s. 7 under avsnittet *mangfold, språk og vennskap* står det at *... Fremtidens barnehager skal være inkluderende arenaer med mer systematisk arbeid med mangfold, språk og vennskap...*

På s. 12 under avsnittet *likestilling og likeverd* står det at *... barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet.*

3.5 Utdanningsdirektoratet

Utdanningsdirektoratets kapittel/veiledninger (med bakgrunn i nasjonale lov- og forskriftskrav) for arbeidet med barnehagemiljø finnes [her](#). Udir har også utviklet en kompetansepakke for ansatte i barnehage om trygt og godt barnehagemiljø, den finnes [her](#).

3.6 Folkehelse

Folkehelsearbeidet er tverrsektorielt og inkluderer også stort fokus på forebyggende arbeid rettet mot barn og unge, herunder f.eks. *inkluderende fellesskap* og videreføring av *kompetansearbeidet mot mobbing* og andre krenkelser, jf. St. Meld 19 2018-2019, *Gode liv i eit trygt samfunn*.

Les mer her;

[Folkehelsemeldinga- Gode liv i eit trygt samfunn](#) (Meld. St. 19 (2018-2019),

Folkehelsemeldingen Meld. St. 34 2012-2013- [God helse felles ansvar](#)

4 FREMMENDE OG FOREBYGGENDE ARBEID

4.1 Målsettinger

Sikre at alle barn opplever et trygt, inkluderende og godt barnehagemiljø.

Sikre at ingen opplever krenkelser av noe slag i barnehagen.

Alle ansatte i barnehagene i Nord-Aurdal skal ha kunnskap, kompetanse, rolleforståelse og systemer/rutiner for å bidra til at målene over kan oppfylles.

4.2 Samarbeid mellom barnehage og hjem

Betegnelse «hjemmet» og «foreldrene» omfatter også andre foresatte.

Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Barnehagen har hovedansvar for å fremme et godt samarbeid med barnets hjem, men foreldrene er også ansvarlige for den kontakten som oppstår. Barnehagen og hjemmet har dermed et felles ansvar for at mobbing/krenkelser av alle slag ikke får slippe til/utvikle seg i barnehagen. Foreldre er de viktigste omsorgspersonene i et barns liv, og vil således være barns nærmeste rollemodeller. Barnehagen og foreldrene må samarbeide i arbeidet med holdninger og verdier.

Det forventes at foreldre ønsker å samarbeide med barnehagen om det *fremmende* barnehagemiljøarbeidet og *forebygging* mot mobbing og krenkende atferd. Foreldre må derfor involveres i hvordan barnehagen jobber med barn og relasjoner, og tema mobbing, krenkende atferd og forebygging av dette må drøftes i foreldresamtaler og foreldremøter. Dette innebærer også at foreldre blir informert om barnehagens *Plan for trygt og godt psykososialt barnehagemiljø* (herværende plan).

Det å bli sett, møtt, anerkjent og respektert, innebærer gjensidig forpliktelse mellom barnehage og hjem. Alle barn og foreldre skal oppleve å bli tatt på alvor av personalet. Hvis de kommer med en bekymring om at et barn blir utsatt for krenkende ord eller handlinger, skal de bli tatt på alvor. Foreldre er barnas viktigste rollemodeller og må være gjennomtenkte i hva de sier og uttrykker når barn er til stede.

Foreldre bidrar til fremmende og forebyggende arbeid ved å

- snakke med barnet sitt om hva det har opplevd i barnehagen
- gi tilbakemeldinger til barnehagen på barnets trivsel og opplevelser
- hilse på, snakke med alle barn, invitere barn med hjem, og legge til rette for nye vennskap
-> utvikler barns sosiale kompetanse
- snakke positivt om andre barn, foreldre, personalet og barnehagen
-> utvikler barns sosiale kompetanse
- melde fra direkte til barnehagen dersom det mistenkes/oppdages erting/mobbing/krenkelser blant barna
- følge opp informasjon og ha et tett samarbeid med barnehagen

I tillegg til å følge opp eget barns trivsel og utvikling, er det svært betydningsfullt når foreldre også bryr seg om andre barn og inkluderer dem i egen hverdag. Det kan gjøres ved å hilse på de andre barna i barnehagen, slå av en prat og invitere med andres barn hjem. Å være seg bevisst på hvordan man snakker om andres barn, personalet i barnehagen og barnehagen generelt, er avgjørende for å legge et godt grunnlag for hvordan barn møter og inkluderer andre barn og voksne. Dette er med på å utvikle barns sosiale kompetanse.

Punkter til hjelp for å bevisstgjøre foreldrene med tanke på forebygging av krenkende atferd;

- Vi snakker med vårt barn om det han/hun har opplevd i barnehagen
- Vi snakker positivt om andre barn i barnehagen og deres familie, personalet og barnehagen generelt
- Vi tar opp ting vi reagerer på direkte med barnehagen
- Når vi bringer og henter barn, benytter vi anledningen til å slå av en prat og hilse på de andre barna og andre foreldre
- Vi hjelper barnet vårt til å se en situasjon fra flere sider
- Vi hjelper barnet vårt med å trene på å vente på tur og dele med andre
- Vi lar barnet vårt få trene på å uttrykke egne meninger og begrunne standpunkt
- Vi oppmuntrer barnet vårt til å spørre hvis han/hun lurer på noe
- Vi formidler til barnet vårt at det er lov å si nei til det man ikke ønsker å delta på
- Vi hjelper barnet vårt til å regulere forholdet mellom følelser og handling/atferd (impulskontroll)
- Vi hjelper barnet vårt til å vise respekt for andres eiendeler og arbeid
- Vi hjelper barnet vårt til å lytte til det andre barn har å si
- Vi hjelper barnet vårt til å forstå at alle er ulike og like mye verdt
- Vi hjelper barnet vårt til å ha respekt for ulike funksjonsnivå, kjønn, kulturer og seksuell legning

4.3 Laget rundt barnet

Barna påvirkes av ulike miljøer, slik som familien og hjemmet, venner, barnehagen, fritidsaktiviteter, nærområde og medier. Foreldre er den viktigste omsorgspersonen i et barns liv, og vil således være barns nærmeste rollemodeller. Det er viktig å huske på at selv om barnet har profesjonelle voksne rundt seg i barnehagen, er det fortsatt foreldrene som kjenner barnet best og er ekspert på eget barn. Alle foreldre har således et grunnleggende ansvar for barna sine.

Barnehagen har hovedansvaret for det som foregår i barnehagen, og samarbeidet med foresatte er en naturlig del av barnehagens virke. Barnehagen samarbeider også med andre instanser både på systemnivå og i enkeltsaker. Sammen utgjør dette et «lag rundt barnet» som skal arbeide til barnets beste. Terskelen for å ta kontakt med andre samarbeidspartnere og faginstanser skal være lav.

I Nord-Aurdal kommune har vi et bredt tverrfaglig samarbeid. Det kan derfor i mange sammenhenger og i enkeltsaker være naturlig å ta kontakt/samarbeide med f.eks.:

- Skole (f.eks. v/overganger), bibliotek og kulturskole
- Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)- barnehagekontakt
- Helseteam barnehage/helsestasjon og tverrfaglig innsatsteam
- Barneverntjenesten, tilrettelagte tjenester og spesialisthelsetjenester

Informasjon om de kommunale og interkommunale tjenestene finnes på Nord-Aurdal sine hjemmesider; <https://www.nord-auerdal.kommune.no/>

4.4 Et helhetlig og systematisk arbeid i barnehagen

- Arbeid rettet mot barna
- Arbeidet i personalgruppa
- Barnehagens systemer/rutiner for forebygging av krenkelser og mobbing
- Refleksjon over egen praksis

Barnehageloven og rammeplanen for barnehager er noen av styringsverktøyene som ligger til grunn for vårt arbeid for å skape gode og trygge barnehager der barna kan trives og utvikler seg gjennom lek, vennskap og samspill, med barn og voksne.

Å jobbe med holdningsarbeid blant barnehageansatte er noe av det viktigste vi gjør i arbeidet med å forebygge mobbing og andre krenkelser i barnehagen.

De barnehagene som jobber godt med å motarbeide mobbing og krenkende adferd, kjennetegnes ved at:

- De ansatte samarbeider mer enn i andre barnehager.
- De ansatte våger å sette søkelys på seg selv og å granske seg selv.
- De ansatte ser positivt på at barn er forskjellige.

<https://utdanningsforskning.no/artikler/2021/slik-kan-barnehageansatte-hindre-mobbing/>

I De kommunale barnehagene i NAK skal vi jobbe systematisk ved å tørre og snakke om mobbing gjennom hele tiden å reflektere over egen praksis, individuelt og i fellesskap.

Punkter vi sammen må reflektere jevnlig over er:

- Miljøet i vår barnehage er preget av gjensidig omsorg, inkludering, anerkjennelse, varme og respekt
Begrunn:
- Miljøet i vår barnehage er preget av en trygg og avslappet tone med humor, spontanitet, oppmuntring og glede
Begrunn:

- Samspillet barna imellom er preget av likeverd og veksling mellom hvem som bestemmer og hvem som til enhver tid får være med i leken
Begrunn:
- I vår barnehage griper de voksne inn ved tilfeller av krenkende atferd og prøver å løse saken på laveste nivå
Begrunn:
- I vår barnehage observerer vi både miljøet og enkeltindivid ved mistanke om krenkende atferd
Begrunn:

Punkter til kartlegging av egen praksis

Skjemaet kan brukes i personalgruppa, f.eks. på avdelingsmøter, personalmøter og planleggingsdager.

Påstand	Helt enig	Delvis enig	Helt uenig
De voksne i vår barnehage er anerkjennende og støttende i forhold til barns initiativ			
Begrunn:			
Alle barn blir lagt merke til i like stor grad, uavhengig av type personlighet (innadvendt/utadvendt)			
Begrunn:			
Noen barn får stadig positiv oppmerksomhet fra de voksne – mer enn andre barn			
Begrunn:			
Noen barn får stadig negativ oppmerksomhet fra de voksne – mer enn andre barn			
Begrunn:			
De voksne har lettere for å tro på noen barns forklaringer på konflikter enn andre barn i gruppa.			
Begrunn:			
Det er noen barn i gruppa som vi voksne tar mer kontakt med enn andre barn			
Begrunn:			
Det er noen barn i gruppa som vi voksne tar lite/sjelden initiativ til kontakt med (mindre enn med andre barn)			
Begrunn:			

Vi klarer å involvere alle barna i fellesskapet, f.eks. prat rundt bordet ved måltider			
Begrunn:			
De voksne har større tålmodighet med enkelte barn i gruppa enn andre når det gjelder å følge opp/hjelpe dem			
Begrunn:			
Noen barn blir raskere avbrutt/avvist av de voksne enn andre når de tar kontakt med de voksne			
Begrunn:			
De voksne er bevisste på at barn ikke alltid klarer å skille spøk/ironi			
Begrunn:			

For å kunne forebygge mobbing og krenkelser i barnehagen er det også viktig å ha en god dialog og et godt samarbeid med de foresatte (se eget kapittel, Samarbeid mellom barnehage og hjem). Dette sikres blant annet gjennom:

- ❖ Den daglige relasjonen med foresatte når barn kommer i barnehagen, og bli hentet
- ❖ Pedagogisk leder gjennomfører foreldresamtaler, faste og ved behov. Her skal barns trivsel, adferd og vennskap tas opp.
- ❖ Foreldremøter
- ❖ Foreldreundersøkelse

Andre rutiner og verktøy vi bruker for å måle kvaliteten og kartlegge av det arbeidet vi gjør i barnehagene, er:

- ❖ Kompetansehevingsdager
- ❖ Personalmøter
- ❖ Ståstedsanalyse

Mobbing mellom barn i barnehagen er knyttet til lek og vennskap, det er derfor viktig at de ansatte er tett på barna for å kunne støtte og veilede i leken og samspillet mellom barna.

- ❖ Barnesamtaler

4.4.1 Barnehagens rutiner for forebygging av krenkelser og mobbing

	Oppgave	Tidspunkt	Ansvar
1	Barnehagen gjennomgår, <i>plan for trygt og godt psykososialt barnehagemiljø</i> og drøfter og dokumenterer barnehagens syn på: <ul style="list-style-type: none"> - Hva er et godt psykososialt miljø? - Hva kreves av ansatte og foreldre - Hva er mobbing? - Hva er krenkende adferd? - Hva er terskelen for å gripe inn og hva innebærer det? - Når skal ledelsen varsles? 	Ved barnehagestart	Styrer
2.	Opplæring og informasjon til alle nyansatte om <i>plane for trygt og godt psykososialt barnehagemiljø</i> .	Ved ansettelse	Styrer
3.	Barn og foreldre informeres om planen. Barnehagen har rutiner for at alle foreldre kjenner til planen.	Hver høst, eller ved oppstart resten av året	Styrer/pedagogisk leder
4.	Barnehagen vurderer det psykososiale miljøet og vurderer informasjon fra foreldresamtaler.	Ledermøte i barnehagen to ganger i året	Styrer
5.	Barnehagens planer og tiltak for forebyggende og holdningsskapende arbeid gjennomfører barnehagehverdagen	Løpende	Styrer
6.	Det rapporteres hver måned fra pedagogisk leder/avdeling til styrer om aktivitetsplikten (Psykososialt barnehagemiljø) er utløst	Pedagogisk leder	internrapport
7.	Det rapporteres fra styrer til virksomhetsleder/barnehageeier hvert kvartal, om aktivitetsplikten (Psykososialt barnehagemiljø) er utløst	Styrer	Internrapport
8.	Barnehagen evaluerer sitt forebyggende og holdningsskapende arbeid hvert år Evaluering og evt. Revidering foretas i personalmøte og samarbeidsutvalg (SU)	Hvert år	Styrer

5 AKTIVITETSPLIKTEN

5.1 Når barn krenker barn (Barnehageloven § 42, *plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø*)

Aktivitetsplikten er lovfestet for å bidra til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Barnehagen og de ansatte har:

- Plikt til å følge med:
- Plikt til å undersøke:
- Plikt til å sette inn tiltak:

Tiltak når barn krenker barn

	Oppgaver	Ansvar	Forslag til dokumentasjon
1.	Alle ansatte har plikt til å følge med på hvordan barna i barnehagen har det	Alle	
2.	Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for krenkelser eller mobbing	Alle	
3.	Ved mistanke om, eller når mobbing eller krenkende atferd oppdages, skal styrer informeres umiddelbart Melding kan også komme fra foreldre, barn eller andre	Den som har mottatt informasjon om eller observerer handlingen.	Melding vedrørende krenkende handling og mobbing
4.	Styrer vurderer alvorlighetsgrad og informerer barnehageeier i alvorlige tilfeller	Styrer	Referat
5.	Det foretas observasjon og videre undersøkelse umiddelbart når det kommer frem at et barn ikke har det bra. Forholdet må tas opp på avdelingsmøtet der barnet er.	Styrer/pedagogisk leder	Observasjon- logg
7.	Samtale med barnet som opplever seg krenket, for å skaffe informasjon og støtte. Barnehagen skal sikre at barnets egen subjektive opplevelse kommer frem	Styrer/pedagogisk leder	Logg
8.	Samtale med foreldre til barnet som er krenket. Barnehagen har ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som kan gjøres	Styrer/pedagogisk leder	Logg

9.	Samtale med barnet/barna som krenker. Er det flere barn som er involvert, snakkes det med en og en om gangen. Hensikten med samtalen er å gi beskjed om at slik adferd er uakseptabel og må stoppe umiddelbart. Gjøre avtale om oppfølging	Styrer/pedagogisk leder.	Logg
10.	Samtale med foreldrene til barnet/barna som har krenket. Barnehagen har ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som kan/bør gjøres.	Styrer/pedagogisk leder	Logg
11.	Tiltaksplan utarbeides på bakgrunn av undersøkelsene, samtalene og observasjonene. Tiltaksplanen presenteres foreldrene. Planen skal inneholde <ul style="list-style-type: none"> - Hvilke problemer tiltakene skal løse - Hvilke tiltak barnehagen har planlagt - Når tiltakene skal gjennomføres - Hvem som skal gjennomføre tiltakene - Når tiltakene skal evalueres Planen utføres av samtlige ansatte	Styrer/pedagogisk leder	Tiltaksplan
12.	Oppfølging av den krenkende adferden følges inntil den opphører helt. Alle involverte barn skal følges opp.	Styrer/pedagogisk leder	Observasjoner/logg
12.	Vurderingsmøte for personalet etter 1-2 uker. Fungerer iverksatte tiltak? Eventuelt videreføring/justering tiltak	Styrer	Referat
13.	Ny informasjon/samtale med foreldre om dagens ståsted i saken. Tett dialog med foreldre bør skje kontinuerlig til saken er løst	Styrer	Referat

5.2 Når ansatte krenker barn (Barnehageloven §43, *Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn*)

Tiltak når voksne krenker barn

	Oppgaver	Ansvar	Forslag til dokumentasjon
1.	Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn utsettes for krenkelser	Alle	
2.	Ved mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider i barnehagen krenker et barn, skal den ansatte straks melde fra til styrer	Alle ansatte	Notat vedr. krenkende handling

3.	Styrer skal melde fra til barnehageeier	Styrer	Referat
4.	Dersom en som arbeider i barnehagen får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn, skal vedkommende melde fra til barnehageeier direkte	Alle	Notat vedr. Krenkende adferd
5.	Stoppe krenkelsen og ha samtale med den ansatte for å skaffe informasjon og gi støtte.	Styrer/pedagogisk leder	Referat
6.	Samtale med barnet som opplever seg krenket for å skaffe informasjon og gi støtte. Barnehagen skal sikre at barnets egen subjektive opplevelse kommer fram	Styrer/pedagogisk leder	Referat
7.	Samtale med foreldre til barnet som er/opplever seg krenket. Barnehagen har ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som skal gjøres	Styrer/pedagogisk leder	Referat
8.	Vurdering av tiltak gjøres i samarbeid med eier/HR- avdeling	Styrer/eier	Referat
9.	Tiltaksplan utarbeides på bakgrunn av undersøkelsene, samtalene og observasjonene. Det lages en tiltaksplan for forelegges den ansatte	Styrer/eier	Tiltaksplan
10.	Samtale med foreldre til barnet der det gis informasjon om hele eller deler av tiltaksplanen. (Hvis saken defineres som en personalsak gjelder taushetsplikten for de tiltak som omhandler arbeidsrettslige forhold)	Styrer	Referat
11.	Oppfølgingssamtale med barnet	Styrer/pedagogisk leder	Referat/notat
12.	Vurderingsmøte med den ansatte hvis ansettelsesforholdet fortsatt er gjeldene	Styrer/eier	Referat

6 RESSURSBANK

6.1 Aktuell litteratur

Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad (2013). *Se barnet innenfra*

Ella Comovici og Pål Roland (2017). *Mobbeadferd i barnehagen*

Ingrid Lund (2015). *Hele barnet, hele løpet. Mobbing i barnehagen(forskningsrapport)*

May Britt Drugli (2018). *Når barn vekker bekymring*

6.2 Nettressurser

[Barnehageloven](#)

[Rammeplan for barnehagene](#)

[Oppvekstløftet](#)

[Hva gjør jeg når barnet mitt ikke trives i barnehagen?](#)

[Læringsmiljøsentret](#)

6.3 Skjemaer

6.3.1 Notat vedrørende krenkende adferd (ligger i Visma Flyt Sikker Sak)

Barnehagens navn:	
Barnets navn:	Fødselsdato:
Avdeling:	
Bekymring meldes til:	
Bekymring meldes fra:	
Dato for melding:	
Hva dreier bekymringen seg om? (stengt ute av leken, blir ikke akseptert, får negative kommentarer, blir dominert, undertrykket, truet, slått, dyttet, herset med, hånt, krenket, latterliggjort, manipulert eller annet.)	

Beskrivelse av tiltak som er gjort:	
Hvordan ble bekymringen oppdaget?	
Annen faktainformasjon:	

6.3.2 Dokumentasjon av oppfølgingsamtaler/tiltaksplan, (ligger i Visma Flyt Sikker Sak)

Møtedato:		
Til stede på møtet:		
Hva saken gjelder	Tiltak videre	Ansvar

Dato for neste oppfølgingsmøte: _____

Skjemaet opprettes i de involverte barna sine mapper i Visma Flyt Sikker Sak, og signeres elektronisk via Digdir.

NB! Anonymisering av andrepert, for eksempel ved bruk av ID-nummeret i VFSS.

Det kan forekomme tilfeller der flere/alle involverte parter har felles møte.

Adresse: Nord-Aurdal kommune,
Boks 143, 2901 Fagernes.
Mail: nak@nord-aurdal.kommune.no
Tlf: 61 35 90 00